

**Bryssel den 6 november 2024
(OR. en)**

14733/24

**CULT 97
EDUC 400
AUDIO 96
JEUN 268
DIGIT 214
RECH 473**

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Bibliotekens roll i utvecklingen av mediekompetens – <i>Riktlinjedebatt</i>

För delegationerna bifogas det bakgrundsdocument som har utarbetats av ordförandeskapet som underlag till riktlinjedebatten vid mötet i rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 25–26 november 2024.

Bibliotekens roll i utvecklingen av mediekompetens

Riktlinjedebatt

Mötet i rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 26 november 2024

1. INLEDNING

I EU:s arbetsplan för kultur 2023–2026¹ erkänns bibliotekens föränderliga roll i samhället, särskilt när det gäller att främja läs- och skrivkunnighet i hela Europa. Biblioteken är inte bara boksamlingar. De utgör också viktiga plattformar för samhällsengagemang, demokratiskt deltagande och utbildningsutveckling och erbjuder ett brett utbud av tjänster. En central del av denna roll är deras bidrag till utvecklingen av mediekompetens, som har blivit ett akut behov i en alltmer digital och informationsmättad värld.

I och med covid-19-pandemin belystes bibliotekens betydelse som viktiga gemenskapscentrum, eftersom de anpassade sig för att tillhandahålla både fysiska och digitala tjänster under nedstängningarna. Biblioteken fortsatte att erbjuda tillgång till tillförlitlig information och fungerade som viktiga bundsförvanter i kampen mot felaktig information – en uppgift som är viktigare än någonsin. Enligt IFLA:s och Unescos folkbiblioteksmanifest 2022 (*Public Library Manifesto*)² måste biblioteken fungera som förmedlare av livslångt lärande och mediekompetens och förse medborgarna med de verktyg de behöver för att navigera i dagens komplexa mediemiljö.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022G1207\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022G1207(01))

² IFLA: International Federation of Library Associations and Institutions (Den internationella bibliotekssammanslutningen), <https://www.ifla.org/public-library-manifesto/>

I arbetsplanen för kultur 2023–2026 anges också att en arbetsgrupp inom ramen för den öppna samordningsmetoden bör arbeta med bibliotek mellan 2024 och 2025 för att ytterligare undersöka bibliotekens roll när det gäller att öka det kulturella deltagandet och kompetensutvecklingen och stödja inte bara läs- och skrivkunnighet utan även de bredare målen social delaktighet och demokrati. Dessutom poängteras på nytt i Europarådets och EBLIDA:s riktlinjer³ den avgörande roll som bibliotekspolitikerna spelar för att främja ett demokratiskt, välinformerat, rättvist, hållbart, sammanhållet och inkluderande samhälle.

2. VIKTIGA UTMANINGAR ATT TA ITU MED

Utvecklingen av mediekompetens är en av de största utmaningarna för det moderna samhället, även i Europa. Felaktig information och desinformation sprids snabbt, och problemet förvärras ofta av digitala plattformar och ett fragmenterat medielandskap. Medietekniken utvecklas snabbt och de färdigheter som människor lär sig genom formell utbildning behöver uppdateras kontinuerligt. Biblioteken har, genom sin status som tillförlitliga och genom sin etablerade närvaro i samhället, en unik möjlighet att fungera som mellanhand mellan medborgarna och den stora mängd information medborgarna möts av. De kan göra detta genom att erbjuda utbildning, vara värdar för utbildningsprogram och tillhandahålla resurser som främjar medvetenhet om mediekonsumtion och medieskapande. Biblioteken kan således fungera som multifunktionella utbildningscentrum i samhället samtidigt som de stöder livslångt lärande.

³ EBLIDA: European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, <https://www.eblida.org/News/2022/Council-of-Europe-EBLIDA-Guidelines-on-Library-legislation-and-policy-in-Europe-en.pdf>

För att biblioteken ska kunna förverkliga denna potential fullt ut måste man dock ta itu med flera viktiga utmaningar:

- Klyftor när det gäller mediekompetens: Den snabba utvecklingen av digital teknik innebär att program för mediekompetens måste uppdateras regelbundet för att fortsätta att vara relevanta. Biblioteken måste erbjuda utbildningsprogram och tillhandahålla verktyg som inte bara lär ut grundläggande mediekompetens utan också stöder formell utbildning, särskilt när det gäller analytiskt tänkande, identifiering av trovärdiga källor, insikt om partiska medier, navigering på onlineplattformar för en säker onlineupplevelse, färdigheter i att skapa innehåll, demokratiskt deltagande och etisk användning av information. Biblioteken har många olika användare, alltifrån barn till äldre, med varierande mediekompetens. Det är därför viktigt att tillhandahålla skräddarsydda program för mediekompetens för att tillgodose behoven hos olika samhällsgrupper.
- Infrastruktur och finansiering: Även om många bibliotek har gått över till digitala tjänster så påverkas deras effektivitet när det gäller att främja grundläggande mediekompetens av skillnaderna i infrastruktur – särskilt på landsbygden och i avlägsna områden. Tillräcklig finansiering är avgörande för att överbrygga dessa klyftor och standardisera tillgången till resurser i alla regioner. Partnerskap med skolor, den akademiska världen, teknikföretag, andra relevanta företag inom den privata sektorn, stiftelser och civila organisationer spelar en avgörande roll för att utöka programmen för mediekompetens. Att utnyttja extern expertis och externa resurser kan bidra till att utöka initiativen för mediekompetens för att nå ut till en bredare publik, föra in målinriktad kunskap och utveckla skräddarsydda läroplaner.
- Kompetensutveckling för bibliotekarier: Biblioteken kan inte främja mediekompetens utan att investera i sina personalresurser. Bibliotekarier behöver kontinuerlig fortbildning för att hålla sig à jour med de tekniska framstegen och de föränderliga behoven i de samhällen där de verkar. Utvecklingen av dessa färdigheter är avgörande för att bibliotekarier ska kunna vägleda medborgarna när det gäller att navigera i dagens digitala informationsmiljö.

3. FRÅGOR INFÖR RIKTLINJEDEBATTEN

Ordförandeskapet uppmanar ministrarna att undersöka och dela med sig av insikter om hur biblioteken kan förbättra mediekompetensen i samhället, på grundval av följande frågor:

- Bibliotekens roll: *Hur kan biblioteken utöka sina program för mediekompetens för att förbättra medborgarnas mediekompetens och förmåga till kritiskt läsande för att hjälpa dem att bättre hantera den digitala tidsålderns utmaningar (t.ex. desinformation online, nätmobbning, hatpropaganda på nätet och deepfakes)?*
 - Resurser för att kunna tillhandahålla tjänster av hög kvalitet: *Vilka partnerskap med t.ex. den akademiska världen, teknikföretag och organisationer bör prioriteras för att säkerställa att biblioteken hålls uppdaterade med den kunskap som samhället i allmänhet behöver, och vilka initiativ på EU-nivå skulle kunna bidra till detta mål?*
 - Kompetens som bibliotekarier behöver skaffa sig: *Vilka särskilda färdigheter behöver bibliotekarier för att förbättra sin förmåga att lära ut mediekompetens och främja kritiskt tänkande bland användarna?*
-